

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 313/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť J. P., zastúpeného advokátom JUDr. Ing. M. P., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 3 Er 2321/2011-59 z 15. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. augusta 2013 doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 Er 2321/2011-59 z 15. mája 2013.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh bol zistený tento skutkový stav:

2.1 Sťažovateľ bol jedným z účastníkov dohody o osvedčení o dedičstve z 19. januára 2010, ktorou sa mu jeho brat J. P. zaviazal zaplatiť 3 320 € do jedného roka od právoplatnosti osvedčenia. Za to zdedil jednu polovicu rodičovskej nehnuteľnosti v k. ú. R. Keďže J. P. svoju povinnosť nesplnil, podal sťažovateľ 13. septembra 2011 návrh na vykonanie exekúcie na vymoženie tejto sumy.

2.2 Súdny exekútor po zistení, že J. P. je stále vlastníkom polovice nehnuteľnosti a že vlastníkom druhej polovice je jeho syn S. P., rozhodol o vykonaní exekúcie predajom spoluvlastníckeho podielu J. P. Dňa 29. januára 2013 súdny exekútor vydal dražobnú vyhlášku, ktorou určil termín dražby na 5. marec 2013, v ktorej okrem iného upozornil, že spoluvlastník nehnuteľnosti *„môže zabrániť dražbe, ak najneskôr do začiatku dražby zloží u exekútora... sumu vo výške podielu, ktorý sa má dražiť“*. Dražobná vyhláška bola doručovaná okrem iného aj J. P. a S. P. J. P. si ju prevzal až 11. februára 2013 po dvoch neúspešných pokusoch o doručenie. Zásielku adresovanú S. P. pošta 26. februára 2011 expedovala späť súdnemu exekútorovi s poznámkou *„zásielka neprevzatá v odbernej lehote“*. V danom čase bol J. P. splnomocnencom na doručovanie okrem iného aj zásielok do vlastných rúk na základe (poštového) splnomocnenia udeleného S. P. z 23. augusta 2010.

Na dražbe, ktorá sa konala v určenom termíne, súdny exekútor udelil príklep sťažovateľovi, ktorý urobil podanie v sume 9 293 €. V termíne žiadne námietky proti udeleniu príklepu vznesené neboli a súdny exekútor tak spis 15. marca 2013 predložil okresnému súdu na schválenie príklepu. Následne 26. apríla 2013 boli okresnému súdu doručené námietky S. P., ktorý okrem iného uviedol, že mu dražobná vyhláška nebola riadne doručená, že žije v Taliansku a na adrese doručenia sa nezdržiava.

2.3 Okresný súd uznesením č. k. 3 Er 2321/2011-59 z 15. mája 2013 námietky proti príklepu zamietol ako podané oneskorene, no z úradnej moci odoprel schváliť príklep, čo odôvodnil takto:

„Pri rozhodovaní o schválení príklepu súd posudzuje, či celý proces exekúcie predajom nehnuteľností prebehol v súlade so zákonom. V predmetnej veci súd zistil, že

súdny exekútor vykonal dražbu nehnuteľností napriek tomu, že dražobná vyhláška nebola v súlade s § 141 ods. 1 Exekučného poriadku doručená spoluvlastníkovi do vlastných rúk. Zásielka s dražobnou vyhláškou sa určená spoluvlastníkovi sa súdnemu exekútorovi vrátila nedoručená a z podania spoluvlastníka draženej nehnuteľnosti vyplýva, že v čase doručovania dražobnej vyhlášky sa v mieste trvalého bydliska nezdržiaval. Účinky doručenia dražobnej vyhlášky teda nemohli nastať, pretože fikcia doručenia v zmysle § 47 ods. 2 OSP môže nastať len vtedy, ak sa adresát písomnosti v mieste doručenia zdržuje. V spise sa nenachádza žiadny doklad o tom, že súdny exekútor zisťoval, kde sa spoluvlastník nehnuteľnosti zdržuje. Na základe uvedeného súd predmetný príklep neschválil.“

Toto uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 11. júna 2013.

2.4 Po tomto rozhodnutí súdny exekútor určil nový termín dražby na 18. júl 2013. S. P. však 1. júla 2013 zložil na účet súdneho exekútora sumu 9 293 €, čo zodpovedalo vyvolávacej cene, v dôsledku čoho súdny exekútor navrhol okresnému súdu, aby schválil nadobudnutie spoluvlastníckeho podielu J. P. S. P. Okresný súd uznesením č. k. 3 Er 2321/2011-82 z 13. septembra 2013 toto nadobudnutie schválil napriek odporu sťažovateľa, ktorý žiadal exekúciu odložiť a preveriť okolnosti doručenia novej dražobnej vyhlášky S. P.

3. Sťažnosť sťažovateľa smeruje len proti uzneseniu č. k. 3 Er 2321/2011-59 z 15. mája 2013.

3.1 Porušenie práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že okresný súd nezisťoval všetky rozhodujúce skutočnosti na posúdenie, či dražobná vyhláška z 29. januára 2013 skutočne nebola S. P. doručená fikciou doručenia. S. P. totiž splnomocnil svojho otca (pozri bod 2.2) na preberanie poštových zásielok. Z toho sťažovateľ (zrejme) vyvodzuje, že požiadavka „zdržiavania sa“ v mieste doručenia sa mala posudzovať nie vo vzťahu k S. P., ale vo vzťahu k J. P. Ten sa v mieste doručenia preukázateľne zdržiaval, lebo si prevzal dražobnú vyhlášku adresovanú jemu osobne, no nie aj tú, ktorá bola adresovaná S. P., čo sťažovateľ považuje za špekulatívne. Existencia splnomocnenia na prijímanie zásielok bola zrejmä aj súdnemu exekútorovi a postupoval

správne, keď považoval zásielku za doručení fikciou. Zároveň mal okresný súd podľa sťažovateľa pred rozhodnutím vypočúť súdneho exekútora.

Sťažovateľ v tejto súvislosti poukázal na uznesenie ústavného súdu č. k. II. ÚS 336/2011-8, z ktorého vyplýva, že účastník konania musí sám znášať následky spojené s tým, že si ustanovil splnomocnenca na preberanie zásielok.

3.2 Podľa sťažovateľa mu okresný súd neschválením príklepu tiež odňal možnosť nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, z čoho (zrejme) vyvodzuje zásah do práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

3.3 Na základe toho sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom rozhodol takto:

„1. Základné právo J. P... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru... v spojení s čl. 1 Dodatkového protokolu... uznesením Okresného súdu Prešov v konaní spis. zn.: 3Er/2321/2011-59... zo dňa 15. 05. 2013 porušené bolo.

2. Uznesenie Okresného súdu Prešov v konaní spis. zn.: 3Er/2321/2011-59... zo dňa 15. 05. 2013 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť trovy...“

4. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval, pričom ju skúmal z hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

5. Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením bolo zasiahnuté do jeho základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

5.1 Podľa stálej judikatúry ústavného súdu je účelom práva na súdnu a inú právnu ochranu upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy zaručiť každému prístup k súdu (resp. k inému orgánu majúcemu právomoc na prerokovanie danej veci). Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu a iného orgánu vo veci konať a rozhodnúť (II. ÚS 88/01). Z doslovného znenia ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy vyplýva, že domáhať sa svojho práva môže každý

„spôsobom ustanoveným zákonom“. Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak všeobecný súd podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu v zásade nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi. Takýmto predpisom je v prípade exekučného konania najmä Exekučný poriadok. Súčasťou základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred konajúcim orgánom úspešný. Tento orgán nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania, je však povinný na zákonom predpokladané a umožnené procesné úkony účastníka primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným právom, a to aj pri rešpektovaní druhu alebo štádia konania, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu (porov. IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

5.2 Pri schvaľovaní príklepu podľa § 148 Exekučného poriadku súd skúma dodržanie zákona v predchádzajúcom exekučnom konaní a môže príklep neschváliť aj vtedy, ak námietky zamietol (porovnaj Tomašovič, M. In: Števček, M., Ficová, S. a kol. Exekučný poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2011, s. 366). Preto pokiaľ okresný súd v prerokúvanej veci napriek oneskoreným námietkam skúmal zákonnosť predchádzajúceho exekučného konania, nemožno jeho uznesenie považovať za arbitrárne, keďže sa zakladá na názore všeobecne akceptovanom v doktríne.

Ústavný súd taktiež nemá dôvod považovať za arbitrárny záver, že dražobná vyhláška z 29. januára 2013 nebola riadne doručená spoluvlastníkovi S. P. napriek tomu, že to požaduje § 141 ods. 1 Exekučného poriadku. Je pravdou, že okresný súd mohol bližšie preveriť jeho tvrdenie, či sa skutočne v mieste doručenia nezdržiaval, túto skutočnosť však ani sťažovateľ nespochybňoval a dosvedčuje ju aj udelené poštové splnomocnenie. Potom je ale zrejmé, že pri doručovaní sťažovateľovi nemohlo dôjsť k splneniu podmienky „zdržiavania sa v mieste doručenia“, ktorá je podľa § 47 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) predpokladom fikcie doručenia.

5.3 Na tom nič nemení ani okolnosť, že S. P. si ustanovil poštového splnomocnenca.

Pri doručovaní v občianskom súdnom konaní je potrebné rozlišovať medzi tromi osobami zúčastnenými na procese doručovania: 1. ten, pre koho sa doručuje, 2. ten, komu sa doručuje, 3. ten, do čích rúk možno účinne doručiť. Ani Občiansky súdny poriadok nie je vždy dôsledný v ich rozlišovaní, no napriek tomu je takéto rozlišovanie dôležité z hľadiska použitia zákonných ustanovení o doručovaní. Ten, pre koho sa doručuje, je vždy ten, voči komu má mať doručenie procesné účinky, teda účastník konania (v najširšom zmysle). Ten, komu sa doručuje, je osoba, ktorej je adresovaná daná písomnosť. Ten, do čích rúk sa môže doručiť, je osoba, ktorej sa takéto písomnosť môže fyzicky odovzdať. Tieto tri osoby sú v ideálnom prípade totožné, no táto situácia je skôr výnimočná. Ak má účastník v konaní advokáta, je prvou osobou účastník, adresátom písomnosti ale splnomocnenec (§ 49 ods. 1 OSP), za ktorého ju môže prevziať jeho pracovník (napr. podľa § 48 ods. 5 OSP). Ustanovenie § 47 ods. 2 OSP sa potom týka osoby, ktorej je písomnosť adresovaná, nie tej, pre ktorú sa má doručiť, ani tej, ktorej písomnosť možno vydať. Rozhodujúce je, či sa v mieste doručenia zdržiava adresát písomnosti alebo nie a či bol voči nemu zachovaný tam uvedený postup. Podľa ústavného súdu nemožno považovať za arbitrárny záver, že ak má účastník splnomocnenca pre celé konanie bývajúceho na tej istej adrese ako on sám, ktorý sa ale v určitom období na tomto mieste nezdržiava, bráni ustanovenie § 47 ods. 2 OSP účinnému doručeniu tomuto splnomocnencovi, hoci by sa osoba, pre ktorú by sa malo doručiť (účastník konania), na tejto adrese zdržiavala.

V prerokúvanej veci bola zásielka s dražobnou vyhláškou z 29. januára 2013 adresovaná S. P. Jeho otec J. P. (povinný v danej exekúcii) nebol splnomocnencom ustanoveným na konanie (§ 49 ods. 1 OSP) prejavom vôle voči súdu (procesné splnomocnenie), ale len na preberanie poštových zásielok prejavom vôle voči poštovému podniku (poštové splnomocnenie). Preto nemožno považovať za ústavne neakceptovateľný postup okresného súdu, keď skúmal dodržanie podmienok § 47 ods. 2 OSP vo vzťahu k S. P., nie k jeho poštovému splnomocnencovi. Poštový splnomocnenec je – v už uvedenom členení – len osobou, do ktorej rúk môže Slovenská pošta, a. s., vydať zásielku adresovanú inej osobe, teda do ktorej rúk možno účinne doručiť. Z hľadiska súdneho exekútora a okresného súdu je ale relevantné skúmanie podmienok náhradného doručenia podľa § 47 ods. 2 OSP len vo vzťahu k adresátovi písomnosti, nie vo vzťahu k jeho prípadným poštovým splnomocnencom, ktorí nie sú splnomocnencami v konaní.

Splnomocnenie vo všeobecnosti (porov. napr. § 22 ods. 1 a § 31 Občianskeho zákonníka) splnomocnenca ku konaniu v mene splnomocniteľa len legitimuje (umožňuje mu ho), no nezaväzuje ho k nemu. Povinnosť splnomocnenca by mohol zakladať iba konkrétny zmluvný vzťah (príkazná zmluva a pod.). V prerokúvanej veci je zo zisteného skutkového stavu zrejmé jedine to, že J. P. mal splnomocnenie na preberanie zásielok, no nie to, že by bol na takéto preberanie zásielok povinný. Občiansky súdny poriadok navyše ani neukladá účastníkovi, aby v čase svojej neprítomnosti v mieste doručenia v zmysle § 47 ods. 2 ustanovil kohokoľvek na preberanie zásielok a v prípade neustanovenia takejto osoby znášal určité právne následky. Je nesporné, že ak by S. P. na čas svojej neprítomnosti v mieste doručenia splnomocnenca neustanovil, nemalo to by pre neho žiadne následky a k účinnému doručeniu by podľa § 47 ods. 2 OSP nedošlo. Podľa ústavného súdu ale nemožno voči nemu postupovať prísnejšie len preto, že si splnomocnenca (osobu s legitimáciou, nie povinnosťou na preberanie zásielok) na tento čas ustanovil. Ústavnému súdu pritom neprichodí hodnotiť, či je takéto riešenie aj právnepoliticky vhodné a rozumné.

Už vzhľadom na to sa netreba zaoberať ďalšími otázkami spojenými s doručovaním do rúk J. P., akou je napríklad otázka prípadného rozporu záujmov medzi ním ako povinným v danej exekúcii a S. P. (§ 22 ods. 2 Občianskeho zákonníka, resp. § 46 ods. 3 OSP *per analogiam*).

Sťažovateľom citované uznesenie č. k. II. ÚS 336/2011-18 sa na prerokúvanú vec vôbec nevzťahuje, pretože v ňom išlo o opačnú situáciu: poštový splnomocnenec prevzal zásielku, no účastníkovi konania ju odovzdal oneskorene. V danej veci tak išlo o zodpovednosť splnomocniteľa za to, že splnomocnenie udelil a že jeho splnomocnenec konal v medziach udeleného splnomocnenia. Vyslovené závery však nemožno automaticky aplikovať na opačnú situáciu, teda na zodpovednosť splnomocniteľa za to, že ním ustanovený splnomocnenec v medziach udeleného splnomocnenia nekonal.

5.4 Z už uvedených dôvodov je zrejmé, že napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 3 Er 2321/2011-59 z 15. mája 2013 už na prvý pohľad (*prima facie*) netrpí nedostatkami tvrdenými sťažovateľom, resp. že ním tvrdené vady nezasahujú do ústavnej sféry, na ochranu ktorej je ústavný súd povoláný. Preto treba sťažnosť v tejto časti považovať za

zjavne neopodstatnenú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06), čo odôvodňuje jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Podobné úvahy sa týkajú aj sťažovateľom namietaného porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru. Toto ustanovenie totiž v prvom rade nezaručuje právo na prístup k súdu v každej veci a o každej otázke, ale len v prípadoch trestných obvinení a občianskych práv a záväzkov. Výkladu pojmu „občianske právo alebo záväzok“ (angl. „civil rights and obligations“, fr. „droits et obligations de caractère civil“) je predmetom rozsiahlej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (porov. prehľad u Kmeca, J. v diele Kmec, J., Kosař, D., Kratochvíl, J., Bobek, M. Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 591 a nasl.). V prerokúvanej veci je predmetom konania len čiastkové rozhodnutie v exekučnom konaní. Odhliadnuc vôbec od otázky, do akej miery sa záruky čl. 6 ods. 1 dohovoru týkajú exekučného konania ako takého [porov. napr. *Freilingerová proti Rakúsku*, sťažnosť č. 4533/02, rozhodnutie z 9. 2. 2006, časť „Právo“ a tam citovaná prejudikatúra, a to aj v súvislosti so závermi vo veci *Micallef proti Malte*, sťažnosť č. 17056/06, rozsudok Veľkého senátu z 15. 10. 2009, a so závermi týkajúcimi sa podobných incidenčných otázok, napr. *Indrová a Indra proti Slovensku*, sťažnosť č. 46845/99, rozhodnutie o prijateľnosti z 11. 5. 2004, bod 1 písm. e) podbod iii), vo vzťahu k rozhodovaniu súdov o námietke zaujatosti, *Šupín proti Slovensku*, sťažnosť č. 44312/05, rozhodnutie o prijateľnosti z 22. 11. 2011, ods. 12, vo vzťahu k rozhodovaniu o návrhu na obnovu konania], je z pohľadu ustanovenia čl. 6 ods. 1 dohovoru podstatné, či konanie ako celok bolo spravodlivé (porov. napríklad rozsudok zo 6. 12. 2011 *Popivčák proti Slovensku*, sťažnosť č. 13665/07, ods. 56). Keďže uvedené princípy sa zhodujú s judikatúrou ústavného súdu k čl. 46 ods. 1 ústavy, je možné odkázať na odôvodnenie v bodoch 5.2 a 5.3. Za týchto okolností ústavný súd uzatvára, že napadnuté uznesenie nemožno považovať za nezlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo v zmysle už uvedeného (pozri bod 5.4) robí sťažnosť v tejto časti zjavne neopodstatnenou.

7. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 1 dodatkového protokolu zdôrazňuje, že toto ustanovenie nezaručuje právo nadobudnúť určitú vec do vlastníctva, avšak také právo (pohľadávka) môže byť predmetom ochrany, ak je dostatočne určité a ak ho možno považovať za legitímny nárok na získanie vlastníctva (porov. napr. rozsudok

Veľkej komory z 28. 9. 2004, *Kopecký proti Slovensku*, sťažnosť č. 44912/98, ods. 35). Podľa názoru ústavného súdu bol však sťažovateľov nárok na udelenie príklepu príliš hypotetický na to, aby mohol požívať takúto ochranu. Ustanovenia § 148 a § 150 Exekučného poriadku totiž jednoznačne ustanovujú, že vlastnícke právo sa síce nadobúda ku dňu udelenia príklepu, ale až po schválení súdom. V prerokúvanej veci však okresný súd uzavrel, že sťažovateľ nespĺnil predpoklady vyžadované právnym poriadkom na nadobudnutie vlastníckeho práva, a ústavný súd tento záver nepovažoval za ústavne neakceptovateľný. Potom ale treba vychádzať z toho, že sťažovateľov nárok nemožno považovať za dostatočne určitý a legitímny na to, aby mohol požívať ochranu dodatkového protokolu.

8. Možno teda uzavrieť, že sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú, a preto ju bolo treba pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietnuť, čo sa aj vo výroku tohto uznesenia stalo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júna 2014